

Jeffrey D. Sachs, Columbia Üniversitesi'nde Ekonomi Profesörü ve Yeryüzü Enstitüsü Direktörü'dür.

Prof. JEFFREY D. SACHS

Kalkınma yoluyla barış

Obama idaresi, başarısız askeri operasyonlara yüzlerce milyar dolar yatırım yapmadan önce politikasını gözden geçirmeli ve ABD vatandaşlarına ve dünyaya uygun bir strateji sunmalıdır. Sağlık, eğitim, geçim, su ve kanalizasyon, sulamayı kapsayan sürdürülebilir kalkınma yoluyla günümüzün çatışma noktalarında, Afganistan ve Pakistan'dan başlayarak barış sağlanmasının tam zamanıdır.

Amerikan dış politikası, son yıllarda, temelde kalkınma desteği ve diplomasi gerektiren sorunlar için askeri güce başvurması nedeniyle başarısız oldu. Gençler, maaşlı iş bulamadıkları için Sudan, Somali, Pakistan ve Afganistan gibi yerlerde savaşmaya gittiler. İnsanlar ailelerini doyuramadığında, aşırı ideolojiler onları etkilemeye ve aile planlamasına erişim olmadığında da istenmeyen nüfus patlamaları başlar. Başkan Barack Obama, yeni bir strateji uygulanacağına ilişkin umutları yeşertmişti, ancak şu ana kadar ABD politikasında süreklilik isteyen güçler, değişim isteyen güçlere baskın çıktı.

Hükümetin gerçek stratejisini değerlendirmenin ilk kuralı, parayı izlemektir. Amerika, kamunun diğer alanları ile karşılaştırıldığında askeri alana aşırı harcama yapmaktadır. Obama'nın bütçe projeksiyonları da bunu değiştirmiyor. Yaklaşan 2010 mali yılında Obama bütçesi 755 milyar dolar askeri harcama öngörüyor ki, bu miktar, "zorunlu" denilen sosyal güvenlik, sağlık, ulusal borç faiz ödemeleri ve birkaç diğer kalem dışındaki tüm alanlar için öngörülen harcamaları aşmaktadır.

ABD ASKERİ HARCAMALARI DİKKAT ÇEKİCİ

Gerçekte ABD askeri harcaması, eğitim, tarım, iklim değişikliği, çevre koruma, okyanus koruma, enerji sistemleri, iç güvenlik, düşük gelirliler için konut yapımı, ulusal parklar ve ulusal arazi yönetimi, yargı sistemi, uluslararası kalkınma, diplomatik faaliyetler, otoyollar, toplu taşıma, gazi işleri, uzay keşfi ve bilim, sivil araştırma ve geliştirme, suyolları, barajlar, köprüler, kanalizasyonlar ve atık arıtımı için bayındırlık, toplumsal kalkınma ve pek çok diğer alan için ayrılan federal bütçenin toplamını aşıyor.

Bu baskınlık, Obama'nın on yıllık orta vadeli senaryosunun tamamı için geçerli. 2019'a gelindiğinde toplam askeri harcamanın 8,2 trilyon dolar olması ve tüm zorunlu olmayan bütçe harcamalarını iki trilyon dolar aşması bekleniyor.

ABD askeri harcamaları, uluslararası perspektiften bakıldığında da bir o kadar dikkat çekici boyutta. İsveç Uluslararası Barış Araştırma Enstitüsü'ne göre, 2007 yılında toplam askeri harcamalar, 2005 sabit rakamlarıyla 1,4 trilyon dolara ulaştı. Başka bir deyişle ABD, dünyanın geri kalanının neredeyse toplam olarak harcadığı miktar kadar harcama yapıyor, Obama idaresinin de sona erdirmek üzere işaret vermediği bir tutum bu.

Son aylardaki politik kararlar, ABD dış politikasının gidişatı konusunda temel değişiklik olacağına ilişkin pek az umut veriyor. ABD, Irak ile 2011'de bu ülkeyi terk edeceğine ilişkin bir anlaşma imzalasa da

Pentagon'da, çarpışmaya girmeyecek askerlerin gelecek yıllar ya da on yıllar boyunca bu ülkede kalacağı konuşuluyor.

NATO'NUN TALİBANLA İLE SAVAŞI KÖTÜ GİDİYOR

Irak'taki istikrarsızlığın, İran etkisinin ve El Kaide'nin varlığının, Amerikan politika belirleyicilerini askeri müdahalenin devamını "güvenli" bir seçenek olarak seçmeye yönelteceğini kolayca görebiliriz. Irak Savaşı'nın bazı muhalifleri, ben de dâhil olmak üzere, savaşın başından beri çok yanıltıcı olan temel amacının, göründüğü kadarıyla petrol güzergâhları ve petrol imtiyazlarını korumak üzere Irak'ta uzun vadeli askeri üs (ya da üsler) oluşturmak olduğuna inanıyoruz. İran ve Suudi Arabistan örneklerinin gösterdiği gibi, bu gibi uzun süreli mevcudiyetler, eninde sonunda tahrip edici bir geri tepme yaratmaktadır.

Afganistan ve Pakistan'da endişeler daha da kötü. NATO'nun Afganistan'da Taliban ile savaşı kötü gidiyor, o kadar kötü ki, komutadaki ABD'li general bu ay içinde görevden uzaklaştırıldı. Taliban, komşu Pakistan'daki erişim gücünü de arttırıyor. Hem Afganistan'ın hem de Pakistan'ın hemen komşu vilayetleri, çok yüksek işsizlik, iyice şişmiş genç nüfus, uzun zamandır süren kuraklık, yaygın açlık ve ekonomik yoksunluk ile dolu yoksul bölgelerdir. Taliban ve El Kaide için bu koşullardan savaşçılar toplamak hiç zor değil.

Sorun şu ki, bu koşullarda ABD'nin askeri müdahalesi temelde yararsız ve durumu çözmek yerine kolayca daha da alevlendirebilir. Diğer sorunların yanında, ABD yoğun olarak insansız uçak ve bombardıman uçaklarına güveniyor, bu da sivil kayıpları arttırıyor ve halktaki ABD karşıtı tavrı körüklüyor. Yakın zamanda gerçekleşen, yüzden fazla sivilin hayatını kaybettiği bir felaketin hemen ardından, Pentagon buna benzer bombalama operasyonlarının süreceğinde ısrar etmişti. Güncel bir araştırma, Pakistan'da ezici oranda bir muhalefetin, ülkelerinin ABD askeri harekâtına maruz kalmasını istemediğini ortaya koydu.

OBAMA HAREKETE GEÇMELİ

Obama, asker sayısını 38 binden 68 bine, belki daha sonra daha da fazlasına çıkaracak şekilde arttırarak Afganistan'daki varlığı ikiye katlıyor. Ayrıca ABD'nin Pakistan'da daha ağır çatışmalara girmesi riski de bulunuyor. Afganistan'daki yeni ABD'li komutanın, Pakistan'daki ABD ajanları tarafından gizlice yürütülecek görevleri de kapsayabilecek "ayaklanmaya karşı koyma" konusunda uzman olduğu söyleniyor. Durum böyleyse, sonuçlar daha da feci olabilir ve 180 milyon nüfuslu istikrarsız bir ülkede savaşın yayılmasına yol açabilir.

Ancak endişe verici olan, yalnızca savaşın durmak bilmeden finanse edilmesi ve yayılması değil, aynı zamanda buna alternatif bir ABD stratejisinin bulunmamasıdır. Obama ve önde gelen danışmanları, düzenli olarak yoksulluk ve işsizlik gibi mevcut mücadele noktalarına eğilmenin gereğinden bahsediyorlar. Afganistan ve Pakistan için ekonomik yardım olarak birkaç milyar dolar verilmesi öneriliyor. Ancak bu rakam, askeri harcamalar ile karşılaştırıldığında oldukça düşük kalıyor ve ekonomik kalkınmayı destekleme konusunu kapsayan bir çerçevenin eksikliği hissediliyor.

Obama idaresi, başarısız askeri operasyonlara yüzlerce milyar dolar yatırım yapmadan önce politikasını gözden geçirmeli ve ABD vatandaşlarına ve dünyaya uygun bir strateji sunmalıdır. Sağlık, eğitim, geçim, su ve kanalizasyon, sulamayı kapsayan sürdürülebilir kalkınma yoluyla günümüzün çatışma noktalarında, Afganistan ve Pakistan'dan başlayarak barış sağlanmasının tam zamanıdır.

Böyle bir strateji, ABD askeri harekâtlarının bir yan ürünü olarak birden bire ortaya çıkmaz. Bunun yerine acil olarak ve etkilenen ülkeler ve bu ülkelerdeki topluluklarla birlikte, önceden düşünülerek geliştirilmek zorundadır. Odağı ekonomik kalkınmaya kaydırmak, büyük miktarda insan hayatını kurtarır ve savaşın akla sığmayan büyüklükteki ekonomik maliyetini, kalkınma yoluyla ekonomik faydaya çevirir. Obama, bugünkü kriz daha büyük felaketlere yol açmadan harekete geçmelidir.

Odağı ekonomik kalkınmaya kaydırmak, büyük miktarda insan hayatını kurtarır ve savaşın akla sığmayan büyüklükteki ekonomik maliyetini, kalkınma yoluyla ekonomik faydaya çevirir. Obama, bugünkü kriz daha büyük felaketlere yol açmadan harekete geçmelidir.

Copyright: PROJECT SYNDICATE **2009**
www.project-syndicate.org